

Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskolas

Taustiņinstrumentu nodaļas

klavierspēles pasniedzējas

Santas Jašinas

Metodiskais darbs

Mācību stundas plānošana

2017, Liepāja

Saturs

Ievads	3
Mācību stundas struktūrelementi	4
Ievads mācību stundas plānošanā	6
Mācību stundas plānošana	8
Mācību stundu hospitēšana – palīgs mācību stundās un to plānošanā	10
Secinājumi	11
Izmantotā literatūra	12

levads

Izvēloties tematu, kādu aprakstīt metodiskā darbā, nolēmu sameklēt, iepazīties un aprakstīt informāciju tādu, kas turpmākam skolotāja darbam noderētu ne tikai man, bet arī citiem skolotājiem savā ikdienas darbā.

Katram skolotājam zināms, ka skolotāja darbā viena no pirmajām aktualitātēm, lai veiktu kvalitatīvu darbu, ir nepieciešams skaidrs nodarbības plāns. Mums stundām ar skolēniem, atvēlētās 40 minūtes šķiet gaužām maz, lai pasniegtu skolēnam visu paredzēto, kamēr, tai pat laikā, skolāns jau stundas pusē met acis uz pulksteni un gaida, kad būs brīvs no nodarbības. Tāpēc no skolotāja puses jābūt strukturētai mācību stundai, ņemot vērā katra skolēna individualitāti, kā arī metodes, kā pēc iespējas labāk iemācīt paredzēto vielu un jābūt vēlamai aizrautībai, lai skolēns nodarbībā būtu ieinteresēts līdz stundas beigām un arī rosināts izpildīt mājās uzdoto vielu un uzdevumus.

Mācību stundas struktūrelementi

Skolotāja profesijas darbībai ir sava specifika, bez kuras neiztikt nevienam šīs profesijas pārstāvim:

- 1) skolotāja darba laiks patiesībā ir nenormēts un sākas ilgi pirms tam, kad skolotājs ienāk klasē, un bieži vien laiks tiek aizgūts arī no mājās pavadāmā laika;
- 2) skolotāja darbs tiek pakļauts nemitīgai kritikai gan no skolēnu, gan no vecāku, gan no kolēģu, gan no skolas vadības puses;
- 3) pabeidzot pedagoģisko mācību iestādi, skolotājs ir ieguvis nepieciešamās zināšanas specialitātē un pasniegšanas metodikā, bet darba prasmes un pieredze jāuzkrāj praksē. Tas notiek, gatavojoties stundām, analizējot rezultātus, iepazīstot kolēģu pieredzi un paaugstinot savu kvalifikāciju un meistarību.

Mācību stunda ir mācību procesa pamatforma. Tā ir „obligātās vispārizglītojošās skolas [...] jēdziens” Tātad, galvenokārt, runa ir par pamatskolu un vidusskolu. Taču arī mūzikas skolas vidē starp skolotāju un skolēnu mūsdienīgo mācību stundu raksturo ar tādiem vārdiem kā **komunikācija**, **sadarbība**, **mijiedarbība**, **saskarsme**. Mācību stunda pēc mērķiem un didaktiskās struktūras ir ļoti mainīga un elastīga nodarbības forma. Tā atrodas nepārtraukta attīstībā un mainās atkarībā no pieejamas materiālas bāzes, un no skolēnu personības, individualitātes, viņa mācību spējām, apdāvinātības.

Mācību stundā ir noteikts laiks; patstāvīga audzēkņu grupa; mācību stundas struktūra un plānojums ir kontekstā ar izglītības iestādes izvirzītajiem mācību, audzināšanas un attīstības mērķiem

Mācību stundā bez mācību darba virzības uz mērķi, noteikti nepieciešamas:

- **audzināšana prasības** – saskarsmes kultūra, ētika;
- **psiholoģiskās prasības** – audzēkņu psiholoģiskās īpatnības (vecumposms), mācīšanās motivācija;
- **higiēnas prasības** – apgaismojums, temperatūra, sanitārās normas (atbalstoša mācību vide).
- Ja visas šīs prasības izprastas un nodrošinātas, tikai tad var pievērsties **didaktiskām prasībām** – mācību stundas plānojumam, struktūrai.

levads mācību stundas plānošanā

Precīza nodarbības plānošana padara mācību stundu par mērķtiecīgu, dod skolotājam iespēju racionāli izmantot katru minūti darba laika stundā. Vairāk aktuāli tas ir individuālajās stundās, tomēr tas nenozīmē, ka, strādājot ar kolektīvu klasi, plānu nevar koriģēt, ņemot vērā īpašus stundas apstākļus, – gadās, ka plāns ir radikāli jāmaina. Tomēr visbiežāk sākotnējais pedagoga plāns vienmēr ir pirmais solis ceļā uz labāko.

Stundas efektivitāti nosaka kvalitatīva skolotāja gatavošanās tai. Gatavošanās ir stundas izstrādāšana, modelēšana un projektēšana, rakstot īsu vai detalizētu stundu plānu vai konspektu. Plānojot stundu jāņem vērā, ka neskatoties uz to, ka stunda ir laikā ierobežota (ilgst 40 – 45 minūtes), tai jābūt loģiski pabeigtai.

Lai sāktu darbu pie stundas plānošanas, tai var palīdzēt atbildes uz jautājumiem:

- kāds ir stundas mērķis?
- ar kādām metodēm to sasniegt?
- kādi līdzekļi nepieciešami?
- kāda ir stundas vieta kopējā mācību plānā?
- kāda ir skolotāja darbība?
- kāda ir audzēkņu darbība?

Kārtējās stundas plānošanai jābalstās uz iepriekšējās stundas rezultātiem. Kritiski novērtējot tos, skolotājs analizē šādus aspektus:

- cik konkrēti bijuši viņa norādījumi (vai devis tos atbilstoši skolēna vecumam un spēju līmenim);
- kā tie tikuši apvienoti sistēmā (vai iekļaujas kopējā stundas virzībā uz sasniedzamo mērķi);
- atzīmē, kas jauns, radošs bijis stundā;

- ar ko stunda bagātinājusi paša skolotāja metodes un paņēmienus;
- ļoti svarīgi atzīmēt, kas bija lieks stundas saturā un organizācijā.

Tikai apkopojot iepriekšējas stundas rezultātus, ņemot vērā tās plusus un mīnus, skolotājs var sākt plānot jaunu. Lai varētu sekmīgi novadīt stundu, skolotājam jāatrod visefektīvākais zināšanu nodošanas veids, kas atbilst katra skolēna personībai, vecuma īpatnībām, spējām.

Mācību stundas plāns var būt shematisks, ja nepieciešams, var veidot stundas konspektus. Noteikti nepieciešama pašanalīze, faktisko rezultātu salīdzinājums ar plānoto. Vajadzības gadījumā tiek izstrādātas korekcijas mācību stundas plānā (laiks, metodes, darba formas, utt.).

Mācību stundas plānošana

Lai izveidotu stundas plānu, skolotājam jāzina mācību stundas struktūras elementi. Mācību stundas struktūru veido šādi elementi:

- ievads;
- iepriekšējās stundas vielas pārbaude (frontālā vai individuālā);
- pāreja uz jauno tematu (jeb virzība mācāmajā vielā uz priekšu);
- jaunās vielas apguve;
- mājas darba uzdošana;
- noslēgums.

Ievads.

Stundas sākumā skolotājs iepazīstina skolēnus ar stundas mērķi un uzdevumiem.

Iepriekšējās stundas vielas pārbaude.

Tās uzdevums ir noskaidrot, kā skolēni ir izpildījuši mājas darbu. Jānorāda, kā skolotājs to veiks. Jāatzīmē, cik skolēnu izsauks atbildēt, kas katram būs jāveic, kādus pārbaudījumus vai uzdevumus izvirzīs pēc vajadzības. Individuālajās nodarbībās šis uzdevums pamatojas iepriekš mājās uzdotā pārbaudē, kļūdu un nepilnību novēršanā, to izlabošanā. Jāpārlicinās, vai skolēns sapratis, kas bijis jāpilnveido, un vai to ir pa spēkam izdarīt. Noteikti jāatrod labās lietas un jāpaslavē skolēns, tā motivējot viņu apgūt vielu turpmāk un ar mērķi sasniegt tikpat labu vai pat vēl labāku rezultātu.

Pāreja uz jauno tematu.

Šajā posmā jāatkārto jēdzieni un likumsakarības, lai skolēni varētu labāk izprast jauno mācību vielu (vairāk kolektīvajās nodarbībās).

Individuālajās nodarbībās mācību process tiek virzīts uz priekšu, uzdodot un izskaidrojot skolēnam uzdevumu - lasot un mācoties jauno nošu vielu, mācoties un pilnveidojot tehniskos paņēmienus vai attīstot tēlainos izteiksmes līdzekļus.

Jaunās vielas apguve.

Šī ir stundas galvenā daļa. Šai stundas daļai skolotājam jāizplāno, kāda veidā notiks jaunās mācību vielas skaidrojums, kā skolēni tiks iesaistīti, kādas atbildes sagaida, kādi kļūdaini priekšstati var būt koriģējami. Jāpārdomā, kā notiks zināšanu nostiprināšana un prasmju veidošana, cik uzdevumi un kāda secībā tiks pildīti, ievērojot principu no vieglākā uz grūtāko.

Individuālajās nodarbībās jaunā viela tiek apgūta, balstoties uz informāciju un norādēm, kas šajā jaunajā mācību daļā būs sagaidāms (Jauns nošu teksts, pareiza aplikatūra, tehniskās attīstīšanas paņēmieni un vingrinājumi, utml.).

Mājas darba uzdošana.

Tam jāatvelk laiks stundā, lai pārlicinātos, vai katrs skolēns ir sapratis uzdevumu nosacījumus, un nepieciešamības gadījumā jāsniedz paskaidrojumi.

Noslēgums.

Stundas beigās jāveic apkopojums, vai un kā tika sasniegts stundas mērķis.

Skolotāja gatavošanās stundām nebeidzas ar stundas plāna izveidošanu. Jāpārbauda eksperimenti, tehnisko līdzekļu gatavība darbam, jāieskatās iepriekšējo gadu piezīmēs par katru skolēnu darba plānos, jāveic citi priekšdarbi nākamās dienas stundām.

Mācību stundu hospitēšana – palīgs mācību stundās un to plānošanā

Mācību stundu un to plānu dažādošanai ļoti palīdz stundu **hospitēšana**, īpaši jauniem skolotājiem. Stundu hospitēšana nav kļūdu meklēšana, bet savstarpēja pieredzes apmaiņa un koleģiāla sadarbība. Te der atcerēties, ka arī kritika var būt vērtīga, ja tā ir konstruktīva, un arī negatīva pieredze tomēr ir pieredze. Ļoti noder, ja pats skolotājs, iepriekš saskaņojot, dodas pie kolēģiem un hospitē viņu stundas, taču vērtīgāk, lai arī ne visai patīkami ir, ja hospitētas tiek tieši paša vadītās stundas. Iepriekš gan jāpabrīdina skolēns, ka mācību stunda būs atklātā formā, un jāiedrošina, lai skolēns nebūtu nobijies un sasprindzis.

Hospitēšanas mērķi:

- vispārīgi (iepazīt skolotāja darba stilu);
- detalizēti (skolotāja darbība, audzēkņu mācību darbība, stundas metodes, darba formas);
- vispārīgas ziņas;
- stundas sākums;
- stundas tips, struktūra;
- stundas saturs;
- izmantotās mācību metodes;
- mācību organizācijas formas;
- audzēkņu darbība stundā;
- skolotāja darbība stundā;
- stundas kopējais vērtējums (pozitīvās iezīmes, vēlamie uzlabojumi).

Secinājumi

- 1) Skolotāja darbs sākas jau krietni laicīgāk pirms mācību stundas;
- 2) Plānojot mācību stundu, jāņem vērā skolēna individualitāte un prasmes; iepriekšējās nodarbībās plusi un mīnusi, sasniegtie rezultāti un darbs, pie kura vēl jāstrādā;
- 3) Bez nodrošinātas un atbalstošas mācību vides nav kvalitatīva mācību darba;
- 4) Bez skaidra mācību stundas redzējuma nav skaidra sasniedzama mērķa;
- 5) Katrā mācību stundā jābūt kopējai sadarbībai starp skolēnu un skolotāju;
- 6) Mācību procesā labs “skolotājs” ir stundu hospitēšana;
- 7) Stundu hospitēšana nav tikai norādes uz skolotāja kļūdām, bet arī savstarpēja pieredzes apmaiņa un koleģiāla sadarbība;
- 8) Arī negatīva pieredze ir pieredze;
- 9) Skolotājam jābūt pēc iespējas labākam no nodarbības uz nodarbību;
- 10) Skolotāja darbs ir nemitīgs paša profesionalitātes pilnveidojams process;
- 11) Skolotāja darba augļi ir skolēna un skolotāja sadarbībā sasniegti nospraustie mērķi.

Lai visiem vērtīgas, kvalitatīvas un produktīvas mācību stundas un pozitīva sadarbība un mijiedarbība mācību procesā ar kolēģiem!

Izmantotā literatūra

- 1) Albrehta Dz., "Didaktika", Rīga: RaKa, 2001;
- 2) Beļickis I., "Vērtīborientēta mācību stunda", Rīga: RaKa, 2000;
- 3) Zelmenis V., "Pedagoģijas pamati", Rīga: RaKa. 2000
- 4) <https://modelesana.wordpress.com/2012/01/11/macibu-stundas-planosana/>
(interneta vietne skolotāja darbam);
- 5) // <http://www.r2vsk.edu.lv/inform%C4%81cija-par-esf-projektiem/48-j-ramutes-ma%C4%A3istra-darbs> (materiāls no publicēta maģistra darba pedagoģijā);
- 6) Secinājumi un metodes un personīgās darba pieredzes.